ΚΡΙΤΙΚΗ

ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓΚ

«Ο χορός του θανάτου»

Του
ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο πιστός στο εκλεκτό θεατρικό έργο Γιώργος Μεσσάλας ανέβασε φέτος ως εναρκτήριο έργο στο Θέατρο Αλκυονίς το αριστούργημα του Στρίντμπεργκ «Ο χορός του θανάτου» ή «Κολασμένος γάμος» όπως ο ίδιος το παραφράζει.

Ο Στρίντμπεργκ (1849-1912) έπαιξε με όλα τα θεατρικά είδη. Πότε προσεγγίζοντας το ρεαλιστικό θέατρο, πότε το εξπρεσιονιστικό, πότε το δραματικό, πότε το άκρως τραγικό, κατάφερε να μην ταξινομηθεί ως εκπρόσωπος ενός είδους θεάτρου και με τη δύναμη του θεατρικού του λόγου να μείνει ένας σύγχρονος δραματουργός. «Ο πατέρας», «Οι δανειστές», η «Δεσποινίς Τζούλια» είναι έργα που τα συνδέει η πιο τραγική ανθρώπινη μοίρα και στον «Χορό του θανάτου», το μεγαλύτερο έργο του, όπως έχει χαρακτηριστεί από τους κριτικούς, κορυφώνεται το δραματικό στοιχείο φτάνοντας ή προσεγγίζοντας τους δικούς μας αρχαίους τραγικούς συγγραφείς.

Το έργο παίζεται με τα πιο λιτά σκηνικά μέσα. Σ' ένα παλιό φρούριο που ένα μέρος του είναι διασκευασμένο ως κατοικία, ζουν ο λοχαγός του Πυροβολικού (Γιώργος Μεσσάλας), η γυναίκα του Άλις (Ντένη Θεμελή) και πού και πού παρουσιάζεται κι ένας φίλος τους ο Κουρτ (Γιώργος Λέφας). Στο κολαστήριο αυτό, όπως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, συμβαίνουν σκηνές που απομυθοποιούν ένα γάμο, όχι τον οποιονδήποτε γάμο, αλλά εκείνον που έχει αποστάξει όλο το μίσος και την κατάρα του ενός για τον άλλο, ένα μίσος που εκπορεύεται από τον πιο ρεαλιστικό και κτηνώδη ανταγωνισμό των δύο φύλων, κάτι που ορθώνει τη δυσκατοικήσιμη άβυσσο δύο νευρωτικών. Ο Έντγκαρ, λοχαγός, ζητάει την υποταγή της γυναίκας του σε αυτόν, όπως οι στρατιώτες του και η Άλις επικαλείται τον δικό της κόσμο που τον κατέστρεψε και τον εξαφάνισε αυτός ο αποστραγγισμένος από κάθε στοργή άνθρωπος. Στον αγώνα αυτόν που φτάνει ως την ευχή του θανάτου του ενός για τον άλλο εισδύει και κάποιος κοινός φίλος ο Κουρλ, που φαίνεται να είχε κάποια σχέση με την Άλις. Προσπαθώντας να τον προσεταιριστούν και οι δύο πέφτουν σε μια παγίδα θανάτου που συντρίβει τον πιο αδύναμο τον Έντγκαρ. Ο Στρίντμπεργκ χαρακτηρίστηκε ως μισογύνης κι όμως συνήψε σχέσεις με πολλές γυναίκες. Κάπου λέει για τη γυναίκα του *«Τι ωφελεί η κωμωδία του έρωτα τη στιγμή που έχουμε τόσο μίσος ο ένας για τον άλλον. Η δύναμή σου πηγάζει από τη σκληρότητα»*. Κι όμως, στο έργο αυτό η σκληρότητα του Έντγκαρ τον υπονομεύει. Πεθαίνει στα χέρια δύο άσπονδων εχθρών του. Της γυναίκας του και του φίλου του. Ένα τέλος τραγικό που καλλιέργησε ο ίδιος.

Ο Γιώργος Μεσσάλας πέτυχε σ' αυτό το έργο και ως σκηνοθέτης και ως πρωταγωνιστής. Ακολούθησε πιστά αυτά που είπε ο Ίγκμαρ Μπόρκστεν, σημαντικός αναλυτής των έργων του Στρίντμπεργκ:

«Ηθοποιΐα είναι η ερμηνεία του εσωτερικού νοήματος του ρόλου. Κακή ηθοποιΐα είναι η απλή εκφώνηση των γραμμένων λέξεων». Έτσι ετήρησε και την άλλη ρήση του Στρίντμπεργκ πως *«η σημαντική λεπτομέρεια στη δραματουργία είναι όταν το έργο στηρίζεται στους ηθοποιούς. Αυτός δεν πρέπει ποτέ να εξαναγκαστεί σε μία απλή εκφορά ενός κειμένου που έχει αποστηθίσει»*.

Αλλά, ο Μεσσάλας ετήρησε και την άλλη άποψη του συγγραφέα, ότι μερικές φορές ο Στρίντμπεργκ γελοιοποιεί τους ήρωές του. Έτσι, μας παρουσίασε τον «Χορό του θανάτου» πολύ ανθρώπινα κοντά μας και όχι μέσα στην αχλή που πολλοί σκηνοθέτες παρερμηνεύουν μια ονειρική έστω και εφιαλτική σκηνή. Ο ίδιος ήταν πέρα για πέρα πειστικός και τέλεια ερμηνευτικός για έναν άνθρωπο που έχει αποστραγγίσει κάθε ευαισθησία, όταν του έχουν κλέψει το συναίσθημα σ' ένα βάναυσο χορό από νεκρές ελπίδες. Κοντά του η Ντένη Θεμελή (Άλις) βρέθηκε στην πιο καλή της ερμηνεία απ' όσες μας έχει δώσει ως τώρα. Το θηλυκό που θεωρεί κλεμμένη τη ζωή του από έναν άστοργο και αδειανό συναισθηματικά σύζυγο, μία γυναίκα που οραματίζεται ως λύτρωση τον θάνατο του ανθρώπου αυτού και περιμένει να ζήσει ό,τι της απομένει από τη ζωή, με τον κοινό φίλο που αποκαλύπτεται κι αυτός δειλός. Έτσι και ο ρόλος του Κουρτ (Γιώργος Λέφας) υπήρξε σωστός στους χαμηλούς, αδύνατους συνειρμούς μιας ζωής, δίπλα στη γυναίκα αυτή που τη φοβάται, αλλά και την ποθεί.

Τα σκηνικά του Βασίλη Τσιτσινκώφ στο κλίμα του έργου δημιούργησαν τη ζοφερή εικόνα μιας τραγικής απόγνωσης για τους τρεις πρωταγωνιστές.

Μια πολύ καλή παράσταση που δεν προδίδει τον μεγάλο Σκανδιναβό συγγραφέα.